

У Польщі порахували антиукраїнські теорії змови, мову ненависті та гейт в інтернеті

Тарас Андрухович
03.03.2023

PolskieRadio.pl

Асоціація «Ніколи Знову» (Stowarzyszenie Nigdy Więcej), використовуючи штучний інтелект, вивчила масштаби антиукраїнського контенту у польському праворадикальному сегменті інтернету. Результати шокують. Протягом року автори дослідження «Як порахувати ненависть? Гейтери про українців» виявили у ньому майже 400 тисяч антиукраїнських дописів, коментарів та іншого вмісту, що мали 547 мільйонів переглядів.

Польська антирасистська, антишовіністична та антинеофашистська Асоціація «Ніколи Знову» (Stowarzyszenie Nigdy Więcej), яка також протидіє ненависті щодо іноземців, провела дослідження мови ворожнечі в інтернеті проти біженців з України у Польщі, передусім у контексті війни, яка триває у країні над Дніпром.

У зборі даних була використана платформа SentiOne Listen, в основі якої працює штучний інтелект для моніторингу публічних висловлювань в інтернеті. Отримані результати шокують і вони були представлені в дослідженні «Як порахувати ненависть? Гейтери про українців» («Jak policzyć nienawiść? Hejterzy o Ukraińcach»).

Дослідження охопило контент, опублікований торік (з 24 лютого 2022 року до 2 лютого 2023 року) у соціальних мережах (у Facebook та Twitter) у профілях, що належать трьом праворадикальним інтернет-каналам. У дослідженні також вивчено інформацію, розміщену у профілях партії Конфедерація (Konfederacja), а також трьох лідерів цього середовища. Вибір цих профілів для дослідження був продиктований великою відвідуваністю та переглядом опублікованого ними змісту. А про сам звіт «Як порахувати ненависть? Гейтери про українців» та його тривожні результати мені розповіла одна з його авторок докторка Анна Татар із Stowarzyszenie «Nigdy Więcej».

**

«Ми вивчили три праворадикальні канали онлайн телебачення — wRealu24, Media Narodowe та eMisja.tv — а також профілі партії Конфедерація та дописи у соціальних мережах трьох депутатів цієї партії — Іжеґожа Брауна, Кшиштофа Босака та Януша Корвіна-Мікке. Ми вибрали саме ці профілі у соцмережах у зв'язку із великою кількістю повідомлень, які вони транслюють і

великою кількістю людей, охоплених ними. Тому ще на самому початку вибір цих профілів для дослідження був продиктований статистичними даними. Отже, те, що найчастіше там публікується, — це антиукраїнські та дуже часто антисемітські теорії змови, фальшива інформація, а також повідомлення, що повністю маніпулюють подіями з історії, аби поширювати ненависть, ворожість чи неприязнь щодо українців».

Тут слід наголосити, що у дослідженні, серед іншого, показана абсолютна збіжність наративів антиукраїнської дезінформації, пропаганди та мови ненависті, що транслювалися вищезгаданими польськими ультраправими інтернет-каналами та профілями політиків партії Конфедерація, із пропутінською агресивною, ненависницькою воєнною пропагандою (наприклад, згідно із дослідженням «Jak policzyć nienawiść? Hejterzy o Ukraincach», на каналах wRealu24, Media Narodowe, а також профілях політиків Ґжеґожа Брауна та Януша Корвіна-Мікке, останній відомий своїми скандальним заявами та проросійською позицією, взагалі у своїх дописах виправдовував вторгнення Росії в Україну та вихваляв путіна. Він, згідно із дослідженням, виявився лідером у поширенні антиукраїнської мови ненависті та гейту).

Отож, згідно з даними в дослідженні «Як поррахувати ненависть? Гейтери про українців», за попередні 12 місяців у польському інтернеті з'явилося 397 990 антиукраїнських висловлювань, які мали близько 547 мільйонів переглядів. Із опублікованого дослідження випливає, що найпопулярнішими ксенофобськими гаслами є уявна «ukrainizacja» та пов'язаний з нею хештег #stopukrainizacjiPolski», далі: «banderowcy», «banderyzm» і «banderyzacja» та «Ukrpol»/«Ukropol». Тож яка ціль та наслідки цього антиукраїнського контенту? Відповідає докторка Анна Татар:

«За нашими дослідженнями найпопулярнішою теорією змови, що популяризується у соцмережах, є так звана теорія про нібито "українізацію" Польщі. Дуже популярними є хештег та гасло "#stopukrainizacjiPolski", що розповсюдив депутат Конфедерації Ґжеґож Браун. У липні 2022 року відбулася зустріч із однією із сеймових комісій стосовно протидії цій уявній "українізації", а отже видно, що це вже давно вийшло поза інтернет. Під таким гаслом відбуваються теж ксенофобські маніфестації, саме за участі депутатів Конфедерації. Ще однією такою теорією змови, що дуже часто є у цих дописах у соціальних мережах, є теорія про так званій "Ukropol" або "Ukropolin". "Ukropol" мав би означати Польщу, захоплену українцями, а "Ukropolin" мав би означати Польщу, захоплену українцями та євреями. Ще однією теорією змови є теорія про так звану "бандеризацію" Польщі. Тут бачимо як використовується історія, аби поширювати чи розпалювати ворожнечу щодо українців. Також є теорія про так звані навмисні переселення українців до Польщі, згідно з якою війна нібито була спричинена самими українцями та євреями, аби Україна могла стати "другим Ізраїлем", а українці змогли переселитися до Польщі. Якими абсурдними нам не видавалися би ці теорії та цей зміст, дослідження, яке ми провели, чітко показує, до наскільки великої аудиторії користувачів потрапляє ця пропаганда. Приголомшує, що кілька сотень дописів "лайкають", коментують або поширюють декілька тисяч осіб і потім все це потрапляє до мільйонів користувачів. Ми постійно говоримо про те, що це в інтернеті, але ж

інтернет не є якимось закритим світом. Те, що відбувається в інтернеті, вже виходить за його межі. Які можуть бути наслідки такої антиукраїнської мови ненависті? Передусім це впливає на наші взаємовідносини. До Польщі приїхало дуже багато осіб, котрі мусили виїхати з України через війну. Частина цих осіб залишиться тут, частина виїде або ще приїде. Але ми щодня чуємо на вулицях українську мову, українці є нашими сусідами, іноді співмешканцями, вони працюють тут. Ми живемо тут усі разом. Кожен, хто має доступ до інтернету, стикається із такими повідомленнями. Ця статистка свідчить, що вони і загальнопоширеними. На такі коментарі, які пропагують теорії змови, сповнені ненависті до українців, і котрі множать фальшиву інформацію, може натрапити кожен, читаючи статті чи публікації на довільну тему. І це негативно впливає на міжособистісні стосунки. Організація "Nigdy Więcej" понад 20 років відстежує расизм та ксенофобію під назвою "Коричнева Книга". Ми документуємо випадки як фізичної, так і словесної агресії, тобто образи і приниження на вулиці, порушення тілесної недоторканості, побиття, дискримінацію та інші інциденти на ксенофобському ґрунті. В останні місяці ми зареєстрували також прояви ворожості щодо біженців з України. Були як словесні напади, так і прояви дискримінації, наприклад, дітей у школі або дорослих на роботі. Але були теж фізичні напади на вулиці на тих, хто говорив українською. Тобто причиною побиття була національна приналежність. Але повернімося до широко розповсюдженої мови ненависті в інтернеті. Дуже добре помітний очевидний зв'язок між тим, як змінюється на шкоду наша мова, як поширюється мова ненависті і тим, яке ставлення переважає у суспільстві. У Польщі постійно зберігається дуже великий відсоток людей, які підтримують та схвалюють присутність біженців з України, але різні дослідження громадської думки показують, що це ставлення не є вже настільки доброзичливим, яким було у першій половині 2022 року. Беззаперечно, що вплив на це повільне погіршення настроїв має антиукраїнська мова ненависті в інтернеті».

На думку докторки Анни Татар, є фінансова та політичні причини поширення антиукраїнських теорій змови, мови ненависті та пропаганди в інтернеті:

«Такий контент здобуває дуже велику аудиторію, а це означає, що потрапляє на сприятливий ґрунт. Це дуже прикро, адже ситуація абсолютно незвична. Понад рік за східним кордоном Польщі триває війна, вчиняються воєнні злочини. До Польщі приїжджають люди, котрим потрібна допомога і ми повинні зробити все, аби наші відносини було якнайліпшими. А тим часом є кола, котрі хочуть зіпсувати ці відносини, відкрито підбурюючи до ненависті щодо українців».

Докторка Анна Татар із організації «Nigdy Więcej» також розповіла як кожен може протидіяти та боротися із подібними прикладами мови ненависті проти українців, чи будь-яких випадків ксенофобії в інтернеті:

«Ми заохочуємо користувачів мережі повідомляти про коментарі, пости чи відеоролики в YouTube. Кожна із цих платформ, тобто Facebook, Twitter, YouTube, пропонують можливість повідомлення про вміст, що пропагує ненависть. Щоправда реакція цих порталів є далекою від очікувань, є незадовільною. Але це єдиний на даний момент інструмент. На додаток, про радикальний контент, який розпалює ненависть, або пропагує ненависні ідеології, можна теж

повідомляти відповідні органи та служби. Ми також закликаємо, аби ті, хто натрапив на такий ролик, допис чи коментар, надсилали нам інформацію про це, найпростіше у вигляді гіперпосилань, а ми, як організація "Nigdy Więcej", зможемо повідомити про такий контент (відповідні органи — ред.). Крім того, немає теж кращого методу, аніж спроба раціоналізації контенту. Ми не повинні множити те, що може викликати ворожість до іншої людини, є нісенітницею, або здається неправдоподібним. Інтернет пропонує дуже багато можливостей, аби самому знайти інформацію, чи те, про що я читаю, насправді свідчить, що Польщу "захоплюють" українці, або що вони мають невідомо які "привілеї". Чи все ж можливо у нашій голові має постати питання, що комусь залежить, аби таке повідомлення далі поширювали і публікували. Напевно потрібний здоровий глузд в оцінці, що не все, що публікується, є правдою, хоча би на найбільш базовому рівні. Але теж потрібна чутливість, бо для чого публікувати, поширювати ворожі щодо іншої людини коментарі, які містять образливі слова, фальшиву інформацію? Адже такою є русійна сила соціальних мереж: чим більше осіб поширює та "лайкає" такий вміст, тим більше він присутній і легко доступний в інтернеті. Цей ланцюжок потрібно розірвати, аби такого контенту було менше, хоча це і дуже важко».

Слід додати, що соціальні медіа надто рідко й непослідовно впроваджують власні правила, які забороняють пропагування ненависті за національною, мовною чи релігійною ознакою.

Завдяки попереднім звітам Асоціації «Ніколи Знову», яка діє вже багато років і документує прояви мови ворожнечі в інтернеті та публікує звіти про це явище, за останні пів року, були закриті два найбільші польські інтернет-канали в YouTube, які, за словами організації, відповідальні за поширення, серед іншого, антиукраїнської мови ненависті, ксенофобії, антисемітизму та гомофобії.

<https://tiny.pl/wzv1g> www.polskieradio.pl